

HE 141/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 ja 37 §:n sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annettua lakia.

Esityksen mukaan niiden yrittäjien, joilla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkeläisissä tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, sairausvakuutuslain mukainen omavastuu-aika lyhennettäisiin nykyisestä sairastumispäivästä ja sitä seuraavista kolmesta arkipäivästä sairastumispäivään.

Sairausvakuutuslain mukaisten vähimmäispäivärahojen määrää ehdotetaan korotettavaksi, jotta niiden nettomäärä olisi toimeentulotuen perusosaa suurempi ja niitä saavat henkilöt olisivat lähtökohtaisesti oikean etuusjärjestelmän piirissä. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen viittaussäännökseen perustuen korotus koskisi myös vähimmäismääristä kuntoutusrahaa.

Esityksessä ehdotetaan myös, että molemmille vanhemmille voidaan samalta ajalta maksaa ansionmenetykskorvauksena erityishoitorahaa lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta.

Edelleen esityksessä ehdotetaan, että työterveyshuollon kustannuksista voidaan myöntää korvausta, vaikka yrittäjällä tai maatalousyrittäjällä ei ole YEL tai MYEL -vakuutus voimassa hänen ollessaan kuntoutustuella tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että jos henkilö tulee työkyvyttömäksi työskennellessään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa taikka omassa työssä ja on työkyvytön vain johonkin työhönsä, sairauspäiväraha määräytyy sen ansionmenetyksen mukaan, jonka voidaan katsoa aiheutuvan työkyvyttömyydestä.

Lisäksi sairausvakuutuslakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 NYKYTILA.....	4
1.1 YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen.....	4
1.2 Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen.....	4
1.3 Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta.....	5
1.4 Työterveyshuoltoon kuuluminen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa.....	6
1.5 Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä.....	7
1.6 Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta.....	8
1.7 Sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus.....	8
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	9
2.1 YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen.....	9
2.2 Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen.....	9
2.3 Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta.....	9
2.4 Työterveyshuoltoon kuuluminen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa.....	10
2.5 Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä.....	10
2.6 Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta.....	10
2.7 Sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus.....	11
2.8 Soveltamiskäytäntöön liittyviä teknisluonteisia muutoksia.....	11
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	11
<i>YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen.....</i>	11
<i>Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen.....</i>	12
<i>Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta.....</i>	12
<i>Työterveyshuoltoon kuuluminen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa.....</i>	12
<i>Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä.....</i>	13
<i>Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta.....</i>	13
<i>Sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus.....</i>	13
<i>Soveltamiskäytäntöön liittyviä teknisluonteisia muutoksia.....</i>	13
3.2 Esityksen yhteiskunnalliset vaikutukset.....	13
<i>YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen.....</i>	13
<i>Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen.....</i>	13
<i>Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta.....</i>	14
<i>Työterveyshuoltoon kuuluminen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa.....</i>	14
<i>Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä.....</i>	14
<i>Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus.....</i>	14
<i>Soveltamiskäytäntöön liittyvät muutokset.....</i>	14
4 ASIAN VALMISTELU.....	14
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	14
YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT.....	15
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	15
1.1 Sairausvakuutuslaki.....	15
8 luku Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha.....	15
10 luku Erityishoitoraha.....	15

HE 141/2017 vp

11 luku	Päivärahaetuuksien määrä	15
12 luku	Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin.....	16
1.2	Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista.....	18
1.3	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta	18
2	VOIMAANTULO.....	18
LAKIEHDOTUKSET		19
1.	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	19
2.	Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	23
3.	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 ja 37 §:n muuttamisesta.....	24
LIITE		26
RINNAKKAISTEKSTIT		26
1.	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	26
2.	Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	32
3.	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 ja 37 §:n muuttamisesta.....	33

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen

Sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 7 §:ään sisältyvän pääsäännön mukaan sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja yhdeksää sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää. Työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 11 §:n mukaan työntekijällä, joka on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtään, on oikeus sairausajan palkkaan. Jos työsuhde on jatkunut vähintään kuukauden, työntekijällä on oikeus saada esteen ajalta täysi palkkansa sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun, enintään kuitenkin siihen saakka, kun hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa. Alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa työntekijällä on vastaavasti oikeus saada 50 prosenttia palkastaan.

Yrittäjän eläkelain (1272/2006) nojalla vakuutetulle yrittäjälle (jäljempänä YEL -yrittäjä), jolla on vakuutus (jäljempänä YEL -vakuutus) voimassa työkyvyttömyyden alkaessa, maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitetun omavastuuajan korvauksena päivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää enintään sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun omavastuuajan loppuun saakka. Maatalousyrittäjän oikeutta omavastuuajan päivärahaan koskee oma lakinsa, laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille (118/1991). Sen mukaan maatalousyrittäjän eläkelaisissa (1280/2006) tarkoitetulla maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa mainitussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus (MYEL -vakuutus) tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi, on oikeus saada korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä päivärahaa työkyvyttömyyden ajalta sen alkamispäivää ja kolmea sitä seuraavaa päivää lukuun ottamatta jokaiselta viikonpäivältä enintään sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:ssä tarkoitettua omavastuuajan loppuun (ns. ”Mela-päiväraha”).

Työntekijällä on edellä kerrotulla tavalla sairastuessaan lakiin perustuen oikeus sairausajan palkkaan siihen asti, kun hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa. Yrittäjä on aina työkyvyttömyytensä ensimmäiset neljä päivää omalla kustannuksellaan poissa työstä ja ilman toimentuloa. Tällä on vaikutusta yrittäjän mahdollisuuteen pitää sairauslomaa. Yrittäjän mahdollisuutta jäädä sairauslomalle tulisi edistää. Sen vuoksi yrittäjän sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan omavastuu-aikaa olisi tarkoituksenmukaista lyhentää.

1.2 Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen

Sairausvakuutuslain mukaisen sairaus- ja vanhempainpäivärahan, erityishoitorahan sekä Kansan-eläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisen kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 23,73 euroa arkipäivältä ja 593,25 euroa kuukaudessa vuonna 2017. Sairausvakuutuslakia muutettiin 1 päivästä maaliskuuta 2011 siten, että aikaisemmin indeksisuojan ulkopuolella olleet vähimmäismääräiset sairaus-, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha sidottiin kuluttajahintojen muutosta vastaavaan kansaneläkeindeksiin ja ensimmäinen kansaneläkeindeksistä annetun lain mukainen korotus tehtiin lain voimaan tullessa (1142/2010). Samassa yhteydessä sidottiin kansaneläkeindeksiin myös kuntoutusrahan vähimmäismäärä (1143/2010).

Sairauspäivärahan tasoa on leikattu aikaisemmin, mikä on johtanut siihen, että työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin sairauspäiväraha. Sairauspäivärahan tason aleneminen on lisännyt myös paineita ensisijaisuussäännösten tarkistamiselle.

HE 141/2017 vp

Hallitus päätti tarkistetussa vuosien 2017—2019 julkisen talouden suunnitelmassa, että kansaneläkeindeksiin perustuvat indeksikorotukset jätetään tekemättä vuosina 2017—2019 ja sen lisäksi kansaneläkeindeksiin tehtiin 0,85 prosentin leikkaus. Indeksikorotuksen tekemättä jättämisestä vuotta 2017 koskien säädettiin kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista annetulla lailla (1082/2016). Hallitus tulee esittämään eri hallituksen esityksellä indeksikorotuksen toteuttamatta jättämistä vuodelle 2018. Siten kansaneläkeindeksin pisteluku tulee olemaan 1617 vuosina 2017—2019. Indeksijäädytys ei kuitenkaan koske toimeentulotukea. Toimeentulotuen perusosa on yksinasuvalla 487,89 euroa kuukaudessa vuonna 2017. Toimeentulotuen perusosaan tullaan tekemään tasokorotus vuonna 2018 vuoden 2017 kolmannen vuosineljänneksen inflaatiota vastaavasti. Tästä johtuu, että toimeentulotuen perusosa nousee vuonna 2018, vaikka tarkistus tehdään pisteluvulla 1 617.

Indeksiin tehtävien muutosten myötä etuusjärjestelmän sisällä tapahtuu muutoksia. Indeksia koskevat muutokset muuttavat mm. indeksiin sidottujen ja siihen sitomattomien etuuksien määrien välisiä suhteita. Rahamäärien erilaisilla tarkistamisilla muutetaan samalla myöskin tukien kohdentumista. Esimerkiksi ero vähimmäismääräisten päivärahojen sekä toimeentulotuen perusosan välillä muuttuu kun vähimmäismääräisiä päivärahoja ei tarkisteta, mutta toimeentulotuen perusosaa korotetaan normaalin indeksikorotuksen mukaisesti. Tämä on jo johtanut tilanteeseen, jossa vähimmäispäivärahan saajat tulevat tietyllä veroprosentilla ollessaan oikeutetuiksi toimeentulotukeen. Muutokset muokkaavat siten ensisijaisen perusturvan ja viimesijaisen toimeentulotuen välistä suhdetta. Perusturvan ja viimesijaisen toimeentuloturvan välinen suhde on muodostumassa ongelmalliseksi erityisesti vähimmäismääräisten päivärahojen osalta.

Vähimmäismääräisiä päivärahoja tulisi korottaa, jotta niiden nettomäärä olisi yli toimeentulotuen ja niitä saavat asiakkaat lähtökohtaisesti oikean järjestelmän piirissä.

Vuonna 2016 vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa sai 4 % sairauspäivärahan saajista. Suurin osa heistä oli opiskelijoita tai kotitaloustyössä olevia, joista molemmista noin puolet sai vähimmäismääräistä päivärahaa. Vanhempainpäivärahan saajista vähimmäismääräistä päivärahaa sai noin 10 %. Vanhempainpäivärahan maksaminen vähimmäismääräisenä johtui useimmiten henkilön pienituloisuudesta tai siitä, että hän työskenteli samaan aikaan saadesaan vanhempainpäivärahaa.

Vähimmäismäärien korotusten toteutuessa olisi perusteltua korottaa myös Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 37 §:ssä säädettyä yhteensovitukseen tulorajaa. Korotusten seurauksena vähimmäismääräisen kuntoutusrahan kuukausimäärä (n. 616 €/kk vuonna 2018 ja n. 646 €/kk vuonna 2019) kasvaisi suuremmaksi kuin Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 37 §:ssä säädetty ammatillisen koulutuksen aikaisen kuntoutusrahan yhteensovitukseen tuloraja. Tuloraja on sidottu KEL -indeksiin ja on vuosina 2017—2019 KEL -indeksin ollessa jäädytettynä n. 594 euroa kuukaudessa, eli samansuuruinen kuin vähimmäismääräiset sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat ilman tasokorotusta. Asiakkaiden olisi vaikea ymmärtää tulorajaa, joka on aikaisemmin määritetty voimassa olleiden vähimmäismäärien tasolle, sidottu samaan indeksiin, mutta myöhemmin ilman perusteita jäänyt erityisten korotusten vuoksi niistä jälkeen.

1.3 Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta

Erityishoitoraha on korvaus ansionmenetyksestä tilanteessa, jossa alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen huoltaja ei voi tehdä työtään, koska hän osallistuu lapsensa hoitoon tai kuntoutukseen. Sairausvakuutuslain 10 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaan erityishoitorahan maksaminen kotihoidon ajalta edellyttää, että lapsen sairaus on vaikea ja kotihoito liittyy lapsen sairaalahoitoon tai sairaalan poliklinikkahoitoon, sekä että lasta hoitava lääkäri katsoo osallistumisen tarpeelliseksi. Lisäksi edellytetään, että lapsen vaikea sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Vaikeina sairauksina luetellaan sairausvakuu-

HE 141/2017 vp

tuslain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1335/2004) 4 §:ssä leukemia tai muu pahanlaatuinen kasvain, vaikea sydänvika, vaikea tapaturma tai palovamma, vaikeasti taapainotettava diabetes tai diabeteksen hoidon aloitusvaihe, vaikea mielenterveyden häiriö, vaikea kehitysvamma, vaikea keuhkoastma, vaikea nivelreuma tai muu vaikeusasteeltaan edellä mainittuihin verrattava sairaus tai vamma.

Sairausvakuutuslain 10 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan erityishoitorahaa ei makseta samalta ajalta molemmille vanhemmille kotihoidon ajalta. Asia on koettu epäkohdaksi saattohoitolanteissa. Molemmille vaikeasti sairaan lapsen vanhemmista tulisi mahdollistaa yhtä aikaa lapsensa saattohoitoon osallistuminen ilman uhkaa toimeentulon menetyksestä.

1.4 Työterveyshuoltoon kuuluminen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa

Sairausvakuutuslain 13 luvun 2 §:n mukaan työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa (ennaltaehkäisevä työterveyshuolto), on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Jos yrittäjä on ennaltaehkäisevän työterveyshuollon lisäksi järjestänyt itselleen sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, hänellä on oikeus saada korvausta myös tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän itselleen järjestämän työterveyshuollon sekä sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisessa sekä kustannusten ja toiminnan seuraamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä sairausvakuutuslaissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

Kustannusten korvaaminen on edellyttänyt, että yrittäjällä on työterveyshuoltokustannusten syntyessä voimassa pakollinen tai vapaaehtoinen YEL tai MYEL -vakuutus. Jos yrittäjä sairastuu pitempiaikaisesti siten, että hänelle myönnetään työntekijän eläkelain (395/2006; TyEL) 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukainen kuntoutustuki, YEL tai MYEL -vakuutuksen jatkuminen ratkaistaan tapauskohtaisesti. Kuntoutustukea myönnettäessä lähtökohtana on se, ettei yrittäjän tai maatalousyrittäjän työkyvyn voida arvioida olevan vielä pysyvästi alentunut, ja että hänen on tarkoitus vielä palata työhön, olisi ensiarvoisen tärkeätä, että yrittäjä tai maatalousyrittäjän jäljellä oleva työkyky, yrittäjän YEL tai MYEL -vakuutus joko päätetään työkyvyttömyyden alkamiseen perusteella siten, että työtulo jää alle YEL tai MYEL -vakuuttamisen alarajan tai, jos työkykyä on jäljellä riittävästi ja yrittäjä ilmoittaa työskentelevänsä, yrittäjälle vahvistetaan kuntoutustuen rinnalle vakuutus jäljellä olevan työkyvyn mukaisella työtulolla.

Työsuhteessa olevilla palkansaajilla työterveyshuolto on työntekijän tukena myös sinä aikana, kun he ovat TyEL 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukaisella kuntoutustuella, jos työsuhde on voimassa. Työntekijän ei edellytetä tänä aikana työskentelevän, jotta hän kuuluisi työterveyshuollon palveluiden piiriin. Niissä tilanteissa, joissa yritys on edelleen olemassa ja yrittäjän on tarkoitus palata tähän työhön, olisi ensiarvoisen tärkeätä, että yrittäjä kuuluisi työterveyshuollon piiriin ja saisi työterveyshuollolta tukea ja ohjausta kuntoutustukiaikana työhön paluuta ajatellen. Edellä mainituissa tilanteissa työterveyshuollon tuen tulisi olla käytettävissä siitä riippumatta, onko yrittäjän työpanos kuntoutustukiaikana YEL tai MYEL -vakuutettu. Kuntoutustuella oleminen on iso riski sille, että yrittäjä jää myöhemmin toistaiseksi myönnetylle työkyvyttömyyseläkkeelle. Vastaava tilanne on olemassa myös silloin, kun yrittäjä saa työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista määräaikaista tapaturmaeläkettä ja työeläkevakuutus on yrittäjän työkyvyn tilapäisen alentumisen johdosta päätetty.

Tästä syystä tällaiselle yrittäjälle tai maatalousyrittäjälle tulisi mahdollistaa työterveyshuollon piiriin kuuluminen hänen ollessaan kuntoutustuella tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä.

1.5 Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä

Sairausvakuutuslain 8 luvun 4 §:n mukaan vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan ajalta, jona hän on estynyt tekemästä työtään sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi. Työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.

Lain soveltamiskäytännön mukaan silloin, jos vakuutetulla on useampia töitä, työkykyarvio tehdään siihen työhön, jota hän eniten tekee. Aina kuitenkin arvioidaan kokonaistilanne. Päiväraha voidaan myöntää, jos vakuutettu on kykenemätön pääasialliseen työhönsä ja jää pois kaikista töistään. Jos hän kuitenkin jatkaa yhdessä työssä, päivärahaa ei yleensä voida myöntää. Jos kysymys on kuitenkin hyvin vähäisestä työskentelystä esimerkiksi 1—2 tuntia viikossa, päiväraha voidaan myöntää.

Soveltamiskäytännössä työkyvyttömyys on katsottu jakamattomaksi eikä päivärahaa ole yleensä katsottu voitavan myöntää yhdestä työstä silloin, kun henkilöllä on useita töitä ja hän jatkaa jossakin niistä. Tätä tulkintaa on tukenut myös päivärahaetuuksien määrän laskentaa koskeva sairausvakuutuslain 11 luvun 1 §. Sen mukaan sairauspäivärahan määrä on 70 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmassadasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 30 350 euroa vuonna 2017. Tämän ylittävästä osasta sairauspäivärahan määrä on 20 prosenttia vuosityötulon kolmassadasosasta. Sairauspäivärahan laskentaperusteena käytetään vakuutetun koko vuosityötuloa.

Muutoksenhakuelin on kuitenkin katsonut asiaa toisin. Vakuutusosoikeuden erään ratkaisun mukaan vakuutettu oli kokopäivätyössä rahoituspäällikkönä ja teki samalla sivutyötä varastotyöntekijänä 7,5 tuntia viikossa. Vakuutusosoikeus katsoi, että tilanteessa, jossa vakuutettu tekee useampaa kuin yhtä työtä ja on vain johonkin niistä työkyvytön, hänellä on oikeus saada tästä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen korvaamiseksi sairauspäivärahaa, jos sen maksamisen lääketieteelliset edellytykset täyttyvät. Näin on siitä riippumatta, kuinka monta työtä hän tekee ja onko hän kyennyt mahdollisesti tekemään toista työtään samaan aikaan, kun hän on ollut työkyvytön toiseen työhönsä. Vakuutusosoikeuden mukaan sairauspäivärahaosoikeuden kannalta ei ole merkitystä sillä, että vakuutettu on kyennyt työskentelemään päätoimissaan samaan aikaan, kun hän on ollut sairauspäivärahahakemuksen mukaan työkyvytön toiseen, sivutoimiseen työhönsä.

Erään toisen ratkaisun mukaan vakuutettu oli samanaikaisesti opiskelija ja jääkiekkoilija. Vakuutusosoikeuden mukaan sairauspäivärahaosoikeuden kannalta ei ollut merkitystä sillä, että vakuutettu kykeni opiskelemaan samaan aikaan, kun hän oli työkyvytön jääkiekkoilijan työhönsä. Siten vakuutetun työnantajalla oli oikeus saada sairauspäivärahaa työntekijälleen työsuhteen perusteella maksamansa palkan perusteella, jos sairauspäivän myöntämisen lääketieteelliset edellytykset täyttyvät.

Vakuutusosoikeus palautti asiat Kansaneläkelaitokselle toimenpiteitä varten ja totesi päätöksissään, että Kansaneläkelaitoksen on ratkaistava ensiasteena täytyvätkö sairauspäivärahan myöntämisen lääketieteelliset edellytykset.

Sairausvakuutuslaissa ei ole säännöstä, jonka perusteella vuosityötulosta voitaisiin huomioida vain osa silloin, kun vakuutettu työkyvyttömyydestä huolimatta jatkaa jossakin työssä. Jos sairauspäivärahan perusteena käytetään koko verovuoden vuosityötuloa silloin, kun vakuutettu jää pois yhdestä työstä ja jatkaa toisessa, vakuutettu saattaa saada sairauspäivärahan liian suurena. Se riippuu kuitenkin siitä, sisältykö verovuoden tuloihin usean työn vai yhden työn työtuloja. Verovuoden työtulot voivat olla kertyneet myös muusta työstä kuin siitä, jota vakuutettu on tehnyt ennen työkyvyttömyyden alkamista. Koska laissa ei ole säännöstä siitä, miten sai-

HE 141/2017 vp

rauspäiväraha määräytyy silloin, kun vakuutettu jää pois yhdestä työstä ja jatkaa samanaikaisesti toisessa työssä, tulisi sairausvakuutuslakia täydentää tältä osin.

1.6 Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta

Sairausvakuutuslaissa ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa ei ole säännöksiä siitä, miten kuukausittain maksettavan muun etuuden, esim. työtapaturman perusteella maksettavan päivärahan, määrä tulisi vähentää sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta. Vähennettävä määrä vaihtelee päivärahan maksujaksoilla, koska etuuksia maksetaan arkipäiviltä. Asiakkaiden on vaikea ymmärtää, miksi eri myöntöjaksoilla vähennettävät summat vaihtelevat.

Esimerkki nykytilanteesta: Vakuutetulle on myönnetty osaeläke ja vuonna 2017 sen määrä on 1 066,55 e/k. Vakuutetulle on myönnetty sairauspäiväraha ajalle 1.1.2017 — 12.3.2017. Sairauspäivärahasta on vähennetty osaeläke 43,15 e/pv, jolloin päivärahaa on jäänyt maksettavaksi 34,67 e/pv. Vakuutettu on hakenut sairauspäivärahaan jatkoa ja päiväraha myönnetään ajalle 13.3.2017 — 31.7.2017. Päivärahasta vähennetään osaeläke 42,41 e/pv ja sairauspäivärahaa jää maksettavaksi 35,41 e/pv. Vähennettävän osaeläkkeen määrä muuttuu, koska vähennettävään aikaan sisältyy suhteessa eri määrä sairauspäivärahan suorituspäiviä ja sellaisia pyhä- ja arkipyhäpäiviä, joilta sairauspäivärahaa ei makseta. Jos vakuutettu hakee elokuusta alkaen edelleen jatkoa sairauspäivärahaan tai päivärahaan tehdään jostain syystä tarkistusratkaisu jostakin päivästä alkaen, päivärahan määrä e/pv muuttuu taas.

Nykytilassa vähentävyys lasketaan aina kulloinkin myönnettävän ajanjakson perusteella ja vähentävyys on sama myönnetyn ajan. Jatkopäätöksessä määrä muuttuu. Vastaavalla tavalla päivärahan määrä lasketaan uudelleen eli tarkistetaan jokaiselta ajanjaksolta, jolta työnantaja ilmoittaa poissaoloajan palkan. Tavallisesti työnantaja ilmoittaa poissaoloajan palkan palkkausittain.

Tällä hetkellä on säädetty ainoastaan siitä, että muutettaessa kuukausietuutena maksettavaa opintorahaa sairauspäivärahaksi tai osasairauspäivärahaksi, kuukauteen katsotaan sisältyvän 25 päivää. Vastaava säännös tulisi saada sairausvakuutuslain 12 lukuun koskemaan muita päivärahaa vähennettäviä kuukausittain maksettavia etuuksia. Säännös tarvittaisiin sairaus- ja osasairauspäivärahaa ja erityishoitorahaa varten. Vanhempainpäivärahoissa muu etuus, kuten eläke, johtaa etuuden maksamiseen vähimmäismääräisenä. Vastaava säännös tulisi lisätä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin.

1.7 Sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus

Sairausvakuutuslain 12 luvun 1 §:n mukaan vakuutetulle maksetaan samanaikaisesti vain yhtä tämän lain mukaista päivärahaetuutta. Jos esimerkiksi osasairauspäivärahakausi keskeytyy sairastumiseen ja henkilölle myönnetään sairauspäiväraha takautuen samalle ajalle, jolle on jo ehditty maksaa osasairauspäivärahaa, päällekkäisen maksun perimiseen ei ole regressisäännöstä, vaan perintä joudutaan tekemään normaalina takaisinperintänä. Vastaavia tilanteita tulee myös sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahojen kesken. Asiakkaan näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukaista, että hänelle maksetaan samalta ajalta yhtä työtulovakuutuksen etuutta samaan aikaan kun toista peritään takaisinperinnän keinoin. Sujuvampaa menettelyä on, jos voidaan maksaa myöhemmin myönnettävästä etuudesta vain aiemman etuuden määrän ylittävä osa. Vastaavia regressisäännöksiä on esim. työeläkkeiden ja sairauspäivärahan välillä (SVL 12 luku 3 ja 5 §).

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen

Suomen Yrittäjien syksyllä 2016 teettämän kyselyn mukaan lähes 70 prosenttia sairauslomaa pitäneistä yrittäjistä ei ollut hakenut sairauspäivärahaa. Yrittäjän omavastuuajasta johtuu, että yrittäjät tekevät usein töitä sairaanakin, sen sijaan että hoitaisivat terveyttään, jolloin on mahdollista, että sairaus pitkittyy. Tällöin sairausloman alle neljän päivän kesto eli omavastuu aika ei ole täyttynyt ja oikeutta etuuteen ei ole ehtinyt syntyä.

Tilanteen parantamiseksi tulisi omavastuu-aikaa lyhentää. Yrittäjän eläkelain nojalla vakuutetun yrittäjän sairausvakuutuslain mukaista omavastuu-aikaa ehdotetaan lyhennettäväksi nykyisestä sairastumispäivästä ja kolmesta sitä lähinnä seuraavasta arkipäivästä sairastumispäivään.

Maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutettujen maatalousyrittäjien omavastuu-aika jäisi nykyiselleen eli heidän omavastuu-aikansa olisi edelleen sairastumispäivä ja sitä seuraavat kolme viikonpäivää. Se, että ehdotettu muutos koskee vain yrittäjän eläkelain mukaisia yrittäjiä, johtuu siitä, että he rahoittavat itse omavastuuajan lyhentämisestä sairausvakuutusrahastolle aiheutuvat lisäkustannukset.

2.2 Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen

Päivärahojen vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi siten, että päiväraha olisi lähtökohdaisesti nettona perustoimeentulotuen suuruinen. Näin turvattaisiin perusturvan ensisijaisuus suhteessa toimeentulotukeen ja tukien kohdentuminen toteutuisi tarkoitetulla tavalla. Etuudensaaja olisi myös sairauspäivärahajärjestelmään liittyvien työkyvyn arvioimis- ja kuntoutustoimenpiteiden piirissä. Vähimmäismääräinen sairauspäiväraha nousisi 616 euroon kuukaudessa. Työmarkkinatuen suuruus on 696,60 euroa ja yksin asuvan henkilön takuueläkkeeseen ehdotetun 15 euron korotuksen jälkeen takuueläke olisi 775,26 euroa kuukaudessa. Vähimmäismääräisen sairauspäivärahan korottaminen parantaisi jossain määrin tilannetta näihin muihin perusturvaetuuksiin. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin sisältyvän viittaussäännöksen perusteella korotus koskisi myös kuntoutusrahaa.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukainen ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti ansaittujen tulojen yhteensovituksen euromääräinen tulo raja ehdotetaan myös korotettavaksi samalla kun vähimmäismääräisten päivärahojen tasoa ehdotetaan korotettavaksi, koska mainittu yhteensovitusraja on noudattanut vähimmäismääräisen sairauspäivärahan määrää kuukaudessa. Yhteensovitusraja ehdotetaan samalla sidottavaksi sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan vähimmäismäärään, jotta laissa olevaa euromäärää ei tarvitse muuttaa aina, jos sairausvakuutuslaissa olevaa sairauspäivärahan vähimmäismäärän euromäärää muutetaan.

2.3 Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta

Erityishoitorahan kohderyhmään kuuluvien lasten vanhemmilta ja hoitavilta tahoilta on esitetty toivomuksena, että kuolevan lapsen hoidon osalta tulisi tehdä poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan erityishoitorahaa ei makseta molemmille vanhemmille yhtä aikaa lapsen kotihoidon ajalta. Lapsen ja perheen tilanne huomioiden molempien vanhempien läsnäolo ja hoitoon osallistuminen olisi tällaisessa tilanteessa tärkeää ja erityishoitorahan myöntäminen molemmille vanhemmille samanaikaisesti perusteltua silloinkin, kun saattohoito tapahtuu kotona. Esityksessä ehdotetaan, että erityishoitorahaa voidaan maksaa muiden sen maksamiselle asetettujen edellytysten täytyessä yhtä aikaa molemmille vanhemmille myös lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta. Kotona tapahtuvaan saattohoitoon rinnastettaisiin myös muussa kuin eri-

koissairaanhoidon tasoisessa toimintayksikössä, esimerkiksi palvelukeskuksessa, annettu saatohoito.

2.4 Työterveyshuoltoon kuulumisen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa

Työterveyshuollon kustannuksia ei sairausvakuutuslain mukaan korvata, jos yrittäjällä ei ole YEL tai MYEL -vakuutus voimassa. Kuntoutustukea myönnettäessä lähtökohtana on se, ettei yrittäjän tai maatalousyrittäjän työkyvyn voida arvioida olevan vielä pysyvästi alentunut ja että hänen on tarkoitus vielä palata työhön. Sairausvakuutuslain 13 luvun 2 §:ää ehdotetaan tarkistettavaksi sanamuodoltaan. Ehdotetun säännöksen mukaan korvaukset työterveyshuollon kustannuksista voitaisiin myöntää, vaikka yrittäjällä tai maatalousyrittäjällä ei olisi enää YEL tai MYEL -vakuutus voimassa kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä ollessa.

2.5 Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä

Sairausvakuutuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös sairauspäivärahan määräytymisestä silloin, kun vakuutettu tulee työkyvyttömäksi työskennellessään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa tai omassa työssä ja on työkyvytön vain johonkin työhönsä, jää siitä pois ja jatkaa työntekoa muutoin. Jos vakuutettua pidettäisiin sairausvakuutuslaissa tarkoitettulla tavalla työkyvyttömänä siihen työhön, josta hän jää pois, sairauspäiväraha määräytyisi siitä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella.

Sairauspäivärahan omavastuu-aikaan ja enimmäisajan laskemiseen liittyviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia tässä yhteydessä. Omavastuu-aika ja suorituspäivät kuluvat, jos vakuutetulle myönnetään työkyvyttömyyden perusteella sairauspäivärahaa jostakin työstään.

Muutoksia ei esitetä myöskään sairauspäivärahan ja muiden etuuksien suhteisiin. Esimerkiksi työttömyysetuuden saaminen estyy yhden työn perusteella myönnetyn sairauspäivärahan myöntä, koska työkyvyttömällä henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Useimpia kuin yhtä työtä tekeväälle myönnetty sairauspäiväraha voi vaikuttaa myös opintotutkeen. Lähtökohtaisesti sairauspäiväraha estää opintotuen myöntämisen. Opintotuki lakkauteaan sen kuukauden alusta, jona opiskelija saa sairauspäivärahaa ensimmäisen kerran vähintään 18 päivää. Jos sairauspäiväraha myönnetään ajalle, jolta opintotukea on maksettu, opintoraha vähennetään sairauspäivärahasta sellaiselta kalenterikuukaudelta, jolta opintotukioikeus säilyy.

Sairauspäivärahan myöntämisellä voi olla vaikutuksia myös vakuutetun kuntoutusrahan ja oikeuteen saada vanhempainpäivärahaa.

Uutta 11 luvun 5 a §:ää sairauspäivärahan määräytymisestä kahden tai useamman työn tilanteessa ei sovellettaisi osasairauspäivärahaan. Osasairauspäivärahassa on omat säännökset osasairauspäiväraha-oikeudesta tilanteessa, jossa vakuutettu työskentelee samanaikaisesti kahdessa tai useammassa osa-aikaisessa työsuhteessa. Työnteon vähentämisestä on tällöin sovittava erikseen työnantajien kanssa ja osasairauspäivärahan määrää on puolet edeltävän sairauspäivärahan määrästä tai sen sairauspäivärahan määrästä, johon vakuutettu olisi oikeutettu.

2.6 Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta

Sairausvakuutuslakiin ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, kuinka kuukausittain maksettavan muun etuuden määrä yhteen sovitetaan sairauspäivärahan, erityishoitorahan ja kuntoutusrahan kans-

HE 141/2017 vp

sa. Ehdotetun muutoksen jälkeen sairauspäivärahasta, erityishoitorahasta tai kuntoutusrahasta vähennettävän muun etuuden määrä pysyisi samansuuruisena sairauspäivärahan, erityishoitorahan tai kuntoutusrahan eri myöntöjaksoina. Vastaavaa menettelyä sovelletaan jo nyt sairauspäivärahan ja opintorahan määrää yhteen sovitettaessa.

2.7 Sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus

Sairausvakuutuslakiin ehdotetaan lisättäväksi regressisäännös, joka mahdollistaa sairausvakuutuslain mukaisten päivärahaetuuksien keskinäisen kuittauksen. Sen mukaan taannehtivasti myönnettyä päivärahaa maksettaisiin vain siltä osin kuin sen määrä ylittää aikaisemmin maksetun päivärahan määrän.

2.8 Soveltamiskäytäntöön liittyviä teknisluonteisia muutoksia

Sairausvakuutuslain 12 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetään osatyökyvyttömyyseläkkeen tai sitä vastaavan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja sairauspäivärahan suhteesta. Sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä, jos oikeus eläkkeeseen on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat etuuden perusteena. Säännöstä tulisi tarkentaa koskemaan myös niitä tilanteita, joissa osatyökyvyttömyyseläkettä edeltää täysi työkyvyttömyyseläke, koska vakuutetun tulot ovat pienentyneet jo täyden työkyvyttömyyseläkkeen aikana.

Sairausvakuutuslain 11 luvun 4 §:n 1 momentissa puhutaan työtuloista, jotka on tarkistettu 1 §:n 3 momentin mukaisesti. Sairausvakuutuslain 11 luvun 1 §:n 3 momentissa ei kuitenkaan säädetä työtulojen tarkistamisesta, vaan siitä säädetään 1 §:n 4 momentissa. Mainittua 1 §:ää on muutettu lailla 1658/2015, jolloin muuttamatta on jäänyt 11 luvun 4 §.

Sairausvakuutuslain 1.1.2018 voimaan tulevan 13 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan (943/2016) Kansaneläkelaitos voi työnantajan suostumuksella sopia korvauksen suorittamisesta palvelun tuottajalle. Mainittu lainkohta koskee kuitenkin yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän työterveyshuoltopalvelujen järjestämistä. Pykälää tulisi tarkistaa siten, että viittaus olisi oikeaan kohderyhmään.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen

Yrittäjän eläkelain nojalla vakuutetut yrittäjät rahoittavat itse voimassa olevan omavastuuajan lyhentämisestä (1 + 9 arkipäivästä 1 + 3 arkipäivään) aiheutuvan kustannuksen. Sairausvakuutuslain 18 luvun 13 §:n 2 momentin mukaan kulut, jotka aiheutuvat sairausvakuutuslain 8 luvun 10 §:n perusteella maksettavasta sairauspäivärahasta, rahoitetaan yrittäjän eläkelaiassa tarkoitettun työtulon perusteella perittävän maksun tuotoilla (yrittäjän lisärahoitusosuus). Yrittäjän lisärahoitusosuutta peritään päivärahamaksun lisäksi vakuutetulta, jolla on voimassa yrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu vakuutus. Korotetun maksun suuruus on vaihdellut vuosittain, mutta se on ollut keskimäärin noin 0,10 prosenttiyksikköä. Sen sijaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista.

Yrittäjän eläkelain nojalla vakuutetut yrittäjät rahoittaisivat itse myös nyt ehdotetusta muutoksesta aiheutuvat lisäkustannukset. Alustavan arvion mukaan muutoksesta aiheutuvat lisäkustannukset sairausvakuutusjärjestelmälle olisivat vuodessa noin 7 milj. euroa. Ehdotus aiheuttaa 0,17 prosenttiyksikön korotustarpeen yrittäjien lisärahoitusosuuteen ja siten lisää yrittäjien

HE 141/2017 vp

välillisiä työvoimakustannuksia. Ehdotus ei vaikuta valtion rahoittamaan osuuteen sairausvakuutuksen menoista.

Nykyisin yrittäjien omavastuuajan sairauspäivärahan saajia on noin 9 200. Ehdotuksen myötä uusia saajia tulisi lisää noin 19 000. Sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen (1335/2004) 2 luvun 1 §:n mukaan vakuutetun on esitettävä sairauspäivärahaa haettaessa tarpeellinen ja luotettava selvitys sairaudesta ja työkyvyttömyyden alkamisajankohdasta. Jos työkyvyttömyys jatkuu pidempään kuin sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettun omavastuuajan, vakuutetun on esitettävä työkyvyttömyydestään lääkärinlausunto. Tarpeellisen ja luotettavan selvityksen on katsottu tarkoittavan myös yrittäjän omavastuuajan sairauspäivärahaa haettaessa lääkärinlausuntoa. Siten edellä mainitut uudet päivärahan saajat joutuisivat hakemaan itselleen lääkärinlausunnon päivärahaa saadakseen. Jos kaikki hakisivat lääkärinlausunnon perusterveydenhuollosta, se merkitsisi 19 000 uutta lääkärikkäykäntiä. Sairausvakuutuslain 3 luvun 1 §:n mukaan sairaanhoitona korvataan sairausvakuutuslain mukaisen etuuden hakemista varten tarvittavan lääkärintodistuksen tai -lausunnon hankkimisesta aiheutuneet kustannukset. Lääkäripalkkioista korvattiin vuonna 2016 keskimäärin 16,7 prosenttia. Kansaneläkelaitoksen tilastojen mukaan korvaus/yksittäinen yleislääkärikäynti oli 9,94 euroa vuonna 2016. Korvaus/käynti työterveyshuollossa oli 24,22 euroa. Jos 40 prosenttia käynneistä tapahtuu työterveyshuollossa, työterveyshuollon korvausmeno lisääntyy 180 000 eurolla. Tämä rahoitetaan valtion varoista. Jos loput käynneistä tapahtuvat yksityisessä terveydenhuollossa, sairaanhoitovakuutuksen korvausmeno kasvaa 113 000 eurolla, josta valtion osuus on 44,9 % eli 50 000 euroa. Vastaavasti toimeentulotukeen on arvioitu tulevan säästöjä 0,5 milj. euroa vuodessa, kun vähimmäispäivärahoja korotetaan.

Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa tulisi korottaa 0,91 euroa/päivä (vajaa 23 euroa/kk) vuonna 2018, jotta päiväraha ylittäisi 20 prosentin veroasteella laskettuna perustoimeentulotuen määrän. Myös vanhempainpäivärahan, erityishoitorahan ja kuntoutusrahan vähimmäismäärä korottuisivat vastaavasti. Vähimmäismääräisten päivärahojen ja kuntoutusrahan korottaminen lisäisi valtion menoja yhteensä arviolta 8 milj. euroa vuonna 2018 ja vakuutusmaksuilla rahoitettavat päivärahat alenisivat 4,4 milj. euroa

Vähimmäismääräisen päivärahan korottaminen koskisi 39 000 saajaa.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisen ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti ansaittujen tulojen yhteensovituksen euromääräisen tuloajan korottamisen samalla kun vähimmäismääräisten päivärahojen tasoa korotettaisiin, on arvioitu lisäävän sairausvakuutusrahaston kustannuksia enimmillään noin 60 000 € vuodessa.

Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta

Erityishoitorahajärjestelmään ei tilastoidu saattohoito myöntämisperusteena, joten kustannusarvion tueksi ei ole esittänyt Kansaneläkelaitoksen tilastoja. Kuitenkin voidaan arvioida, että kustannuslisäys tulisi olemaan erittäin vähäinen, koska korvaustoiminnassa on ollut käsittelyssä vain muutamia yksittäisiä erityishoitorahaa koskevia hakemuksia, joissa perusteena on ollut kotona tapahtuva saattohoito.

Työterveyshuoltoon kuulumisen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa

Maatalousyrittäjistä työterveyshuoltoon kuului Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) tilakäyntirekisteristä saadun tiedon perusteella 36 % yrittäjistä huhtikuun loppuun mennessä 2017. YEL -yrittäjien osalta työterveyshuoltoon kuuluvien osuus on yksin yrittävien osalta

HE 141/2017 vp

noin 20 %. Kuntoutustukia myönnetään vuosittain Melan tilastojen mukaan maatalousyrittäjille 250 kappaletta ja Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan yrittäjille 600 kappaletta. Sairausvakuutuslain nojalla korvattavien työterveyshuollosta aiheutuvien kustannusten osuus voisi hivenen lisääntyä ehdotettavien muutosten johdosta, mutta toisaalta työterveyshuollon tukitoimien ja onnistuneen työhön paluun kautta valtion rahoittamien eläkemenojen voidaan arvioida vastaavasti pienentyvän. YEL ja MYEL -järjestelmässä on molemmissa valtionosuus, jolloin eläkemenojen pienentyminen tulisi heijastumaan myös edellä mainittujen järjestelmien valtionosuuteen.

Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä

Ehdotettu lainmuutos mahdollistaisi sairauspäivärahan myöntämisen menetetyn ansion mukaisesti siinä tapauksessa, että vakuutettu jää pois vain yhdestä työstä ja kykenee jatkamaan toisessa työssä. Muutoin päiväraha joudutaan menettelysäännöksen puuttuessa maksamaan vuosityötulojen mukaisesti, jolloin vakuutettu voi saada suuremman päivärahan, kuin hänelle ansionmenetyksen perusteella kuuluu. Muutoksella on siten käytännössä menoja hillitsevä vaikutus.

Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja kuntoutusrahasta

Ehdotettu muutos yksinkertaistaisi korvausmenettelyä. Sillä ei ole merkittävää vaikutusta etuuksien määrään, joten se ei lisää päivärahakustannuksia.

Sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus

Ehdotettu muutos yksinkertaistaisi korvausmenettelyä. Sillä ei ole vaikutusta etuuksien määrään, joten se ei lisää päivärahakustannuksia.

Soveltamiskäytäntöön liittyviä teknisluonteisia muutoksia

Lain soveltamiskäytännössä on jo tulkittu lakia ehdotetuilla tavoilla, joten muutoksilla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

3.2 Esityksen yhteiskunnalliset vaikutukset

YEL -yrittäjän omavastuuajan lyhentäminen

Yrittäjän työkyvyllä on suuri merkitys yrittäjän, yrityksessä työskentelevien työntekijöiden sekä yrityksen yhteistyökumppaneiden toimeentuloon. Yrittäjä on yleensä yrityksensä tärkein voimavara, joten hänen sairautensa pitkittyminen tai terveyden kokonaan menettäminen voi kaataa koko yrityksen. Tällöin menetetään myös työpaikkoja ja yhteistyösuhteita. Suomen Yrittäjien selvitysten mukaan esimerkiksi yksinyrittäjät työllistävät usein lukuisia muita yrittäjiä ja siten yhden putoaminen ketjusta voi aiheuttaa paitsi viivästystä toiminnassa myös merkittäviä haasteita muiden yrittäjien toimeentulolle. Uudistus edistää yrittäjien mahdollisuutta jäädä sairauslomalle ja tukee siten heidän työkykyään ja työssä jaksamistaan sekä yritystoiminnan jatkuvuutta.

Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärän korottaminen

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha ja kuntoutusraha ovat ensisijaisia etuuksia toimeentulotukeen nähden. Ehdotetulla muutoksella turvattaisiin perusturvan ensisijaisuus suhteessa toimeentulotukeen ja tukien kohdentuminen toteutuisi tarkoitetulla tavalla.

HE 141/2017 vp

Erityishoitorahan maksaminen lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta

Esityksellä on vähintäänkin inhimillinen merkitys. Se antaa molemmille vanhemmille mahdollisuuden niin halutessaan olla läsnä sekä lapselle mahdollisuuden viettää viimeiset hetket kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa tutussa turvallisessa ympäristössä.

Työterveyshuoltoon kuulumisen ja työterveyshuoltokustannusten korvaaminen kuntoutustukiaikana tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä oltaessa

Kuntoutustuella oleminen on iso riski sille, että yrittäjä jää myöhemmin toistaiseksi myönnetylle työkyvyttömyyseläkkeelle. Vastaava tilanne on olemassa myös silloin, kun yrittäjä saa työtapaturma- ja ammattitautilain (459 /2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista määräaikaista tapaturmaeläkettä ja työeläkevakuutus on yrittäjän työkyvyn tilapäisen alentumisen johdosta päätetty. Esitys edistää työhön palaamista ja se voi siten estää pysyvälle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä.

Useampi kuin yksi työ, työkykyä jäljellä osaan töistä

Ansioperusteinen sosiaaliturva korvaa vakuutustapahtumasta aiheutuvaa ansion menetystä. Ehdotettu uudistus kohdistaisi korvauksen vastaamaan vakuutetulle aiheutunutta todellista ansionmenetystä ja siten toteuttaisi lain tarkoitusta.

Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien keskinäinen kuittaus

Ehdotetut muutokset yksinkertaistavat etuuksien myöntämiseen liittyviä menettelytapoja. Toisaalta etuuden saajien kannalta menettelytapojen muuttaminen merkitsee niiden ymmärrettävyyden parantumista ja byrokratian keventymistä.

Soveltamiskäytäntöön liittyvät muutokset

Muutokset ovat teknisiä. Lakia sovelletaan jo ehdotetulla tavalla.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Asian valmisteluun on osallistunut myös Kansaneläkelaitos ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Valmistelun yhteydessä on kuultu Suomen Yrittäjiä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliittoa ja keskeisiä työmarkkinoiden keskusjärjestöjä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Sairausvakuutuslaki

8 luku Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

10 §. *Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta.* Voimassa olevan lain mukaan yrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutetun yrittäjän omavastuuajaksi on sairastumispäivä ja sitä seuraavat kolme arkipäivää. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että omavastuuajaksi lyhennetään sairastumispäivään. Sairauspäivärahaa maksetaan arkipäiviltä maanantaista lauantaihin. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että jos sairastumispäivä on lauantai, päivärahan maksaminen alkaa maanantaina, koska sunnuntailta ei päivärahaa makseta. Myöskään arkipyhäpäiviltä ei päivärahaa makseta.

13 §. *Muut sairauspäivärahaan sovellettavat säännökset.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan osasairauspäivärahaan ei sovelleta 11 luvun 5 a §:ää.

10 luku Erityishoitoraha

2 §. *Erityishoitorahan maksamisen edellytykset.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että lapsen kotona tapahtuvan saattohoidon ajalta erityishoitorahaa voitaisiin kuitenkin maksaa samalta ajalta molemmille vanhemmille. Kotona tapahtuvaan saattohoitoon rinnastettaisiin myös muussa kuin erikoissairaanhoidon tasoisessa toimintayksikössä, esimerkiksi palvelukeskuksessa, annettu saattohoito.

11 luku Päivärahaetuuksien määrä

4 §. *Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen mukaan.* Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen on hakemuksesta arvioitava, mitä on pidettävä vakuutetun työtuloina hänen työkyvyttömyytensä tai vanhempainpäivärahoikeutensa taikka erityishoitorahaoikeuden alkamista välittömästi edeltäneiden kuuden kuukauden aikana. Päivärahaetus määräytyy vakuutetun luotettavasti selvittämien kuuden kuukauden työtulojen perusteella edellyttäen, että työtulot ovat jatkuvasti olleet kahdella kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin 3 §:ssä tarkoitetut, verotuksessa todetut työtulot, jotka on tarkistettu 1 §:n 3 momentin mukaisesti. Viittaus 1 §:n 3 momenttiin on virheellinen. Viittauksen tulee olla 1 §:n 4 momenttiin. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tästä johtuva tekninen tarkistus.

5 a §. *Sairauspäivärahan määräytyminen vakuutetun ollessa työkyvytön vain johonkin työhönsä.* Sairausvakuutuslakiin ehdotetaan lisättäväksi 11 lukuun uusi 5 a §, jossa säädettäisiin sairauspäivärahan määräytymisestä silloin, kun vakuutettu tulee työkyvyttömäksi työskennellessään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa taikka omassa työssä ja on työkyvytön vain johonkin työhönsä, jää siitä pois ja jatkaa työntekoa muutoin. Oma työ määritellään sairausvakuutuslain 1 luvun 4 §:n 4-kohdassa. Sillä tarkoitetaan omassa tai perheenjäsenen yrityksessä, liikkeessä tai ammatissa taikka maa-, metsä-, koti- tai muussa taloudessa suorittamaa työtä ja itsenäistä tieteellistä tai taiteellista työtä sekä päätoimista opiskelua. Jos vakuutettua pidettäisiin sairausvakuutuslaissa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömänä siihen työhön, josta hän jää pois, sairauspäiväraha määräytyisi siitä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Vakuutetun tulisi esittää työtulot työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kuuden kalenterikuukauden ajalta. Työtuloja olisivat palkkatulot tai yrittäjätulot. Yrittäjän tulisi esittää selvitys yrittäjän tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetusta työtulosta. Sairauspäivärahan perusteena käytettäisiin kuudelta kuukaudelta esitettyjä työtulo-

HE 141/2017 vp

ja, jotka vuositulon laskemiseksi kerrottaisiin kahdella. Työtuloa määrättäessä työ- tai virkasuhteessa saaduista työtuloista vähennettäisiin keskimääräiset 5 prosentin suuruiset tulonhankkimiskulut ja tehtäisiin 4 a §:ssä tarkoitettu vakuutusmaksuvähennys.

Sairauspäiväraha määräytyisi edellä esitetyllä tavalla, jos vakuutettu jatkaa jossakin toistään tultuaan yhteen työhön työkyvyttömäksi. Jotta sairauspäiväraha voisi määräytyä normaaliin tapaan koko vuosityötulon perusteella joko verovuoden tuloilla, esitetyillä tuloilla tai edeltävän etuuden perusteella, vakuutetun on jäätävä pois kaikista toistään. Myöskään 55 päivän odotusajan jälkeen vakuutetulla ei olisi oikeutta vähimmäismääräiseen sairauspäivärahaan hänen jatkaessaan jossain työssään. Uutta säännöstä ei sovellettaisi myöskään silloin, jos kysymyksessä olisi hyvin vähäinen työskentely toisessa työssä. Tällaisena vähäisenä työnä pidettäisiin 1—2 tuntia viikossa. Vähäinen sivutyö ei nykyisinkään ole esteenä sairauspäivärahan saamiselle.

Jos vakuutettu jää ensin pois yhdestä työstään ja myöhemmin muista töistä, esim. joutuessaan leikkaukseen, sairauspäiväraha määräytyisi aluksi yhdestä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Siitä lukien, kun hän tulee työkyvyttömäksi kaikkiin töihinsä, sairauspäiväraha määräytyisi normaalisti työkyvyttömyyden alkamista edeltäneillä työtuloilla. Työkyvyttömyyden alkamisella tarkoitettaisiin sitä hetkeä, jolloin vakuutettu tuli työkyvyttömäksi yhteen työhönsä. Sen perusteella määräytyisi mm., minkä verovuoden tuloja käytettäisiin tai mistä alkaen huomioitaisiin kuuden kuukauden tulot.

Koska sairauspäivärahan tarkoituksena on korvata ansionmenetystä, ei olisi kuitenkaan tarkoituksenmukaista maksaa säännöksen perusteella määräytyvää sairauspäivärahaa enää siinä tilanteessa, jossa vakuutettu käyttää työkyvyttömyyden johdosta vapautuvaa työpanostaan toisessa työssään tai kokonaan uudessa työssä ja saa siitä lisäansioita. Opiskelu ja muu ansiotyön ulkopuolelle jäävä oma työ ei sen sijaan estäisi sairauspäivärahan maksamista silloin, kun vakuutettua ei ole katsottu työkyvyttömäksi näihin töihin ja työkykyä olisi niihin jäljellä.

7 §. Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa olevaa vähimmäismääräisen päivärahan määrää korotetaan 22,89 euroon arkipäivältä. Laissa oleva euromäärä vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2010 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

12 luku Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

1 §. Päivärahaetuuksien keskinäinen yhteensovitus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti samalle ajalle muuta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, esimerkiksi osasairauspäiväraha-ajalle täyttä sairauspäivärahaa, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä muu etuus maksettua päivärahaa vastaavalta osalta. Päivärahan saajalle maksetaan taannehtivasti myönnettyä sairauspäivärahaa vain siltä osalta kuin sen määrä on suurempi kuin maksetun osasairauspäivärahan määrä.

4 §. Sairauspäivärahan suhde työeläkelakien mukaiseen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Pykälän 2 momentissa säädetään osatyökyvyttömyyseläkkeen tai sitä vastaavan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja sairauspäivärahan suhteesta. Sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä, jos oikeus eläkkeeseen on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat etuuden perusteena. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi koskemaan myös niitä tilanteita, joissa osatyökyvyttömyyseläkettä edeltää täysi työkyvyttömyyseläke, koska vakuutetun tulot ovat pienentyneet jo täyden työkyvyttömyyseläkkeen aikana. Lain soveltamiskäytännössä tämä on jo huomioitu.

12 §. Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja erityishoitorahasta. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 §, jonka mukaan jos sairauspäivärahasta tai erityishoitorahasta vä-

hennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, päivärahasta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa. Sairauspäiväraha ja erityishoitoraha ovat päiväkohtaisia etuuksia, joita maksetaan arkipäiviltä. Kuukauteen katsotaan kuuluvan 25 arkipäivää. Säännös mahdollistaa kuukausietuuden muuttamisen päiväetuudeksi käyttäen jakajana 25:tä.

Samalla 12 luvun 11 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan muutettaessa kuukausietuutena maksettavaa opintorahaa päivärahaetuudeksi kuukauteen katsotaan sisältyvän 25 päivää, ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

13 luku **Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset**

2 §. *Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen yrittäjien lisäksi oikeus työterveyshuollon korvauksiin olisi maatalousyrittäjällä tai yrittäjällä, joka on työeläkelakien mukaisella kuntoutustuella tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä ja jonka vakuutus on työkyvyttömyydestä johtuen päätetty. Näissä tilanteissa yritystoiminta on edelleen olemassa ja sen on tarkoitus jatkaa kuntoutustuen tai määräaikaisen tapaturmaeläkkeen jälkeen. MYEL- ja YEL -vakuutus päätetään kuntoutustukitilanteessa tai myönnettäessä määräaikainen tapaturmaeläke yleensä takautuvasti työkyvyttömyyden alkamisajankohtaan, eikä vakuutus tämän jälkeen ole voimassa kuntoutustuen tai määräaikaisen tapaturmaeläkkeen päättymiseen saakka. Ehdotetun säännöksen perusteella työterveyshuollosta aiheutuvat 13 luvussa tarkoitettut työterveyshuoltokustannukset voitaisiin korvata työkyvyttömyyden alkamisajankohdasta lukien siihen saakka, kun maatalousyrittäjän tai yrittäjän kuntoutuslaki tai määräaikainen tapaturmaeläke päättyy, vaikka MYEL- tai YEL -vakuutus ei olisi sanottuna aikana voimassa. Työterveyshuollon toimilla voitaisiin kuntoutustuen tai määräaikaisen tapaturmaeläkkeen aikana tukea työhön paluuta ja ohjata yrittäjää myös tarvittaessa kuntoutuspalvelujen piiriin. Korvauksiin olisi vastaavasti oikeutettu myös maatalousyrittäjä tai yrittäjä, joka vasta työkyvyttömyyden alettua liittyy työterveyshuoltoon edellyttäen, että myös muut työterveyshuoltokustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät, kuten esimerkiksi työpaikkaselvityksen toteuttaminen työterveyshuoltoon liittymisen jälkeen. Vaikka tämä on ristiriidassa vakuutusperiaatteen kanssa, työterveyshuollon asiantuntemus työkyvyn palauttamisessa on keskeinen.

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei ehdoteta muutettavaksi tässä yhteydessä, mutta sairausvakuutuslain 13 luvun 2 §:ää täydennettäisiin niin, että työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen yrittäjien lisäksi oikeus työterveyshuollon korvauksiin olisi myös maatalousyrittäjällä tai yrittäjällä, joka on työeläkelakien mukaisella kuntoutustuella tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä ja jonka vakuutus on tämän johdosta päätetty. Lain nykyistä soveltamiskäytäntöä tulisi kuitenkin tarkistaa sairausvakuutuslakiin ehdotettavien muutosten johdosta siten, että työterveyshuoltopalveluita tarjottaisiin työterveyshuollon palvelujen tuottajien toimesta myös sellaiselle YEL tai MYEL -vakuutetulle yrittäjälle tai maatalousyrittäjälle, joka on jäänyt kuntoutustuelle tai määräaikaiselle tapaturmaeläkkeelle ja jonka YEL tai MYEL -vakuutus on työkyvyttömyyden johdosta päätetty. Vakuutus päätöksellä todetaan tällöin yrittäjän työpanoksen jäävän alle yrittäjän tai maatalousyrittäjän eläkelaiissa säädetyn vakuuttamisrajan. Edellä mainittu rajamäärä on yrittäjän eläkelaiissa 7 645,25 euroa vuodessa vuonna 2017 ja maatalousyrittäjän eläkelaiissa 3 822,63 euroa vuodessa vuonna 2017. Yrittäjä tai maatalousyrittäjä voisi näissä tilanteissa eläkkeen myöntäneen eläkelaitoksen antamalla kuntoutuslupapäätöksellä tai erillisellä todistuksella osoittaa olevansa työterveyshuoltopalvelujen piiriin kuuluva yrittäjä tai maatalousyrittäjä.

10 §. *Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle.* Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitos voi yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän suostumuksella sopia työterveyshuollon korvauksen maksamisesta suorakorvausmenettelyä käyttäen palvelujen tuottajalle. Momenttiin ovat virheellisesti tulleet sanat ”työnantajan suostumuksella”, kun siinä pitäisi lu-

kea ”yrittäjän suostumuksella”. Momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan pykälän oikeaa sisältöä. Muutos on tekninen.

1.2 Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista

1 §. Pykälässä säädetään työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntien kustannusten korvaamisesta. Pykälän 1 § momenttiin ehdotetaan otettavan työterveyshuoltolain mainitun säännöksen sijasta viittaus muutettavaksi ehdotettuun sairausvakuutuslain 13 luvun 2 §:n 1 momenttiin, jossa nimenomaisesti todetaan se, että säännökset työterveyshuollon kustannuksista maksettavista korvauksista koskisivat myös kuntoutustuella tai määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä olevia maatalousyrittäjiä ja yrittäjiä.

1.3 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

36 §. *Kuntoutusrahaa vähentävät ansionmenetykskorvaukset ja ulkomailta maksettavan korvauksen vaikutus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan jos kuntoutusrahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, kuntoutusrahaa vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa. Kuntoutusraha on päiväkohtainen etuus, jota maksetaan arkipäiviltä. Kuukautteen katsotaan kuuluvan 25 arkipäivää. Säännös mahdollistaa kuukausietuuden muuttamisen päiväetuudeksi käyttäen jakajana 25:tä.

37 §. *Osittain yhteen sovitettavat tulot.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti ansaittujen työtulojen yhteensovituksen tuloja sidottaisiin sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan vähimmäismäärään. Tämä määrä on 32 §:n 3 momentin viittaussäännöksen perusteella myös kuntoutusrahan vähimmäismäärä. Koska kuntoutusrahaa maksetaan kuukaudessa keskimäärin 25 arkipäivältä, sidottaisiin tuloja 32 §:n 3 momentin mukaisesti määräytyvän kuntoutusrahan päiväkohtaiseen määrään kerrottuna kahdellakymmenelläviidellä. Muutos on tarpeen, jotta kuntoutusrahan yhteensovituksen tuloja olisi jatkossakin kuukausittain keskimäärin maksettavan vähimmäismääräisen kuntoutusrahan suuruinen.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Lain 8 luvun 10 §:n 1 momenttia ja 11 luvun 5 a §:ää ehdotetaan sovellettaviksi, jos työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen. Lain 8 luvun 13 §:n 2 momenttia ehdotetaan sovellettavaksi osasairauspäivärahaan, kun vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen. Lain 13 luvun 2 §:ää ehdotetaan sovellettavaksi yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän sellaisten työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen, jotka syntyvät 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 §:n 3 momenttia ehdotetaan sovellettavaksi, kun kuntoutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 12 luvun 11 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1640/2009,
muutetaan 8 luvun 10 §:n 1 momentti, 10 luvun 2 §:n 3 momentti, 11 luvun 4 §:n 1 momentti ja 7 §, 12 luvun 4 §:n 2 momentti, 13 luvun 2 §:n 1 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 10 §:n 1 momentti ja 11 luvun 4 § 1 momentti laissa 1246/2010, 11 luvun 7 § laissa 1142/2010, 13 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 1113/2005 ja 10 §:n 2 momentti laissa 943/2016, sekä
lisätään 8 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 532/2009, uusi 2 momentti, 11 lukuun uusi 5 a § sekä 12 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti ja viimeksi mainittuun lukuun uusi 12 §, seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

10 §

Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta

Sen estämättä, mitä 7 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkelaisissa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta, lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan päättymiseen asti.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Osasairauspäivärahaan ei kuitenkaan sovelleta sairauspäivärahaa koskevaa 11 luvun 5 a §:ää.

HE 141/2017 vp

10 luku

Erityishoitoraha

2 §

Erityishoitorahan maksamisen edellytykset

Erityishoitorahaa maksetaan samalta ajalta molemmille vanhemmille, jos lääkäri on katsonut molempien vanhempien hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen tarpeelliseksi. Edellä tarkoitettun kotihoidon ajalta erityishoitorahaa ei kuitenkaan makseta samalta ajalta molemmille vanhemmille, ellei kyse ole saattohoidosta.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

4 §

Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen mukaan

Kansaneläkelaitoksen on hakemuksesta arvioitava, mitä on pidettävä vakuutetun työtuloina hänen työkyvyttömyytensä tai vanhempainpäivärahaoikeutensa taikka erityishoitorahaoikeuden alkamista välittömästi edeltäneiden kuuden kuukauden aikana. Päivärahaetus määräytyy vakuutetun luotettavasti selvittämien kuuden kuukauden työtulojen perusteella edellyttäen, että työtulot ovat jatkuvasti olleet kahdella kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin 3 §:ssä tarkoitetut, verotuksessa todetut työtulot, jotka on tarkistettu 1 §:n 4 momentin mukaisesti. Edellä mainitut työtulot otetaan huomioon vain ajalta, jona henkilö on ollut tämän lain mukaisesti Suomessa vakuutettuna.

5 a §

Sairauspäivärahan määräytyminen vakuutetun ollessa työkyvytön vain johonkin työhönsä

Jos vakuutettu tulee työkyvyttömäksi työskennellessään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa taikka omassa työssä ja on työkyvytön vain johonkin työhönsä, sairauspäiväraha määräytyy tästä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Vakuutetun tulee esittää työtulot työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kuuden kalenterikuukauden ajalta. Yrittäjän tulee esittää selvitys yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetusta työtulosta. Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään sairauspäivärahan määräytymisestä, sairauspäivärahan perusteena käytetään kuudelta kuukaudelta esitettyjä kahdella kerrottuja työtuloja. Työtuloa määrättäessä työ- tai virkasuhteessa saaduista työtuloista vähennetään 5 prosentin suuruiset tulonhankkimiskulut ja tehdään vakuutusmaksuvähennys siten kuin 4 a §:ssä säädetään. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos kysymyksessä on hyvin vähäinen työskentely toisessa työssä.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu ja hän tulee työkyvyttömäksi kaikkiin töihinsä, sairauspäiväraha määräytyy työkyvyttömyyden alkamista edeltäneiden työtulojen perusteella siten kuin tässä luvussa säädetään.

HE 141/2017 vp

7 §

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on 22,89 euroa arkipäivältä. Tätä rahamäärää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Päivärahan vähimmäismäärää koskeva rahamäärä vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2010 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

1 §

Päivärahaetuuksien keskinäinen yhteensovitus

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti samalle ajalle muuta tämän lain mukaista päivärahaetuutta, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä muu etuus maksettua päivärahaa vastaavalta osalta.

4 §

Sairauspäivärahan suhde työeläkelakien mukaiseen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen

Jos vakuutettu saa 1 momentin mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai sitä vastaavaa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen tai sitä välittömästi edeltävään työkyvyttömyyseläkkeeseen on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat sairauspäivärahan määräämisen perusteena, sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä. Sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä tai muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä myöskään silloin, kun sairauspäivärahan määräämisen perusteena käytetään 11 luvun 4 §:n mukaisia työtuloja ja ne ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä tai sitä edeltävällä täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta. Muutoin osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta.

12 §

Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja erityishoitorahasta

Jos sairauspäivärahasta tai erityishoitorahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, päivärahasta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa.

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2 §

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen edellä 1 §:ssä tarkoitettua työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Vastaava oikeus on myös edellä tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukaisella kuntoutustuella tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisella määräaikaisella tapaturmaeläkkeellä ja jonka maatalousyrittäjän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus on päätetty työkyvyttömyyden johdosta. Tällaiseen yrittäjään ja muuhun omaa työtään tekevään sovelletaan silloin, mitä tässä luvussa yrittäjästä säädetään.

10 §

Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle

Jos 2 §:ssä tarkoitettut yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän työterveyshuoltopalvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, Kansaneläkelaitos voi yrittäjän tai muun omaa työtään suorittavan suostumuksella sopia korvauksen suorittamisesta palvelujen tuottajalle 15 luvun 9 §:n 2 momentin mukaista suorakorvausmenettelyä käyttäen. Jos palvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, edellytyksenä on lisäksi, että kyseessä on terveyskeskusta ylläpitävän kunnan ostopalvelu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain 8 luvun 10 §:n 1 momenttia ja 11 luvun 5 a §:ää sovelletaan, jos työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Lain 8 luvun 13 §:n 2 momenttia sovelletaan osasairauspäivärahaan, kun vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Lain 13 luvun 2 §:ää sovelletaan yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän sellaisten työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen, jotka syntyvät 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

2.

Laki

maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 817/2008, seuraavasti:

1 §
Sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjää koskevasta työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n mukaiseen työterveyshuoltoon kuuluvasta tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista. Korvauksesta vähennetään se määrä, joka korvataan sairausvakuutuslain nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

3.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 ja 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1143/2010, sekä *lisätään* 36 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

36 §

Kuntoutusrahaa vähentävät ansionmenetykskorvaukset ja ulkomailta maksettavan korvauksen vaikutus

Jos kuntoutusrahaa vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, kuntoutusrahaa vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa.

37 §

Osittain yhteensovitettavat tulot

Jos kuntoutuja saa ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti työtuloja, nämä tulot vähennetään samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta siltä osin kuin niiden määrä ylittää 32 §:n 3 momentin mukaisesti määräytyvän kuntoutusrahan määrän kerrottuna kahdellakymmenelläviidellä. Yhteensovitusta tehtäessä tulot kohdistetaan lukukausittain ajalle, jolta kuntoutusrahaa myönnetään.

HE 141/2017 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.
Lain 36 §:n 3 momenttia sovelletaan, kun kuntoutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 12 luvun 11 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1640/2009,

muutetaan 8 luvun 10 §:n 1 momentti, 10 luvun 2 §:n 3 momentti, 11 luvun 4 §:n 1 momentti ja 7 §, 12 luvun 4 §:n 2 momentti, 13 luvun 2 §:n 1 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 10 §:n 1 momentti ja 11 luvun 4 § 1 momentti laissa 1246/2010, 11 luvun 7 § laissa 1142/2010, 13 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 1113/2005 ja 10 §:n 2 momentti laissa 943/2016, sekä

lisätään 8 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 532/2009, uusi 2 momentti, 11 lukuun uusi 5 a § sekä 12 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti ja viimeksi mainittuun lukuun uusi 12 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

10 §

10 §

Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta

Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta

Sen estämättä, mitä 7 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkelaisissa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuunottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan päättymiseen asti.

Sen estämättä, mitä 7 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkelaisissa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta, lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan päättymiseen asti.

HE 141/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Osasairauspäivärahaan ei kuitenkaan sovelleta sairauspäivärahaa koskevaa 11 luvun 5 a §:ää.

10 luku

Erityishoitoraha

2 §

Erityishoitorahan maksamisen edellytykset

Erityishoitorahaa maksetaan samalta ajalta molemmille vanhemmille, jos lääkäri on katsonut molempien vanhempien hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen tarpeelliseksi. Edellä tarkoitetun kotihoidon ajalta erityishoitorahaa ei kuitenkaan makseta samalta ajalta molemmille vanhemmille.

10 luku

Erityishoitoraha

2 §

Erityishoitorahan maksamisen edellytykset

Erityishoitorahaa maksetaan samalta ajalta molemmille vanhemmille, jos lääkäri on katsonut molempien vanhempien hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen tarpeelliseksi. Edellä tarkoitetun kotihoidon ajalta erityishoitorahaa ei kuitenkaan makseta samalta ajalta molemmille vanhemmille, *ellei kyse ole saattohoidosta.*

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

4 §

Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen mukaan

Kansaneläkelaitoksen on hakemuksesta arvioitava, mitä on pidettävä vakuutetun työtuloina hänen työkyvyttömyytensä tai vanhempainpäivärahaoikeutensa taikka erityishoitorahaoikeuden alkamista välittömästi edeltäneiden kuuden kuukauden aikana. Päivärahaetuus määräytyy vakuutetun luotettavasti selvittämien kuuden kuukauden työtulojen perusteella edellyttäen, että työtulot ovat jatkuvasti olleet kahdella kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin 3 §:ssä tarkoitettut, verotuksessa todetut työtulot, jotka on tarkistettu 1 §:n 3 momentin mukaisesti.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

4 §

Vakuutetun esittämä työtulo ja vanhempainpäivärahan suuruus edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen mukaan

Kansaneläkelaitoksen on hakemuksesta arvioitava, mitä on pidettävä vakuutetun työtuloina hänen työkyvyttömyytensä tai vanhempainpäivärahaoikeutensa taikka erityishoitorahaoikeuden alkamista välittömästi edeltäneiden kuuden kuukauden aikana. Päivärahaetuus määräytyy vakuutetun luotettavasti selvittämien kuuden kuukauden työtulojen perusteella edellyttäen, että työtulot ovat jatkuvasti olleet kahdella kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin 3 §:ssä tarkoitettut, verotuksessa todetut työtulot, jotka on tarkistettu 1 §:n 4 momentin mukaisesti.

HE 141/2017 vp

Voimassa oleva laki

Edellä mainitut työtulot otetaan huomioon vain ajalta, jona henkilö on ollut tämän lain mukaisesti Suomessa vakuutettuna.

Ehdotus

Edellä mainitut työtulot otetaan huomioon vain ajalta, jona henkilö on ollut tämän lain mukaisesti Suomessa vakuutettuna.

5 a §

Sairauspäivärahan määräytyminen vakuutetun ollessa työkyvytön vain johonkin työhönsä

Jos vakuutettu tulee työkyvyttömäksi työskennellessään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa taikka omassa työssä ja on työkyvytön vain johonkin työhönsä, sairauspäiväraha määräytyy tästä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Vakuutetun tulee esittää työtulot työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kuuden kalenterikuukauden ajalta. Yrittäjän tulee esittää selvitys yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetusta työtulosta. Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään sairauspäivärahan määräytymisestä, sairauspäivärahan perusteena käytetään kuudelta kuukaudelta esitettyjä kahdella kerrottuja työtuloja. Työtuloa määrättäessä työ- tai virkasuhteessa saaduista työtuloista vähennetään 5 prosentin suuruiset tulonhankkimiskulut ja tehdään vakuutusmaksuvähennys siten kuin 4 a §:ssä säädetään. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos kysymyksessä on hyvin vähäinen työskentely toisessa työssä.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu ja hän tulee työkyvyttömäksi kaikkiin töihinsä, sairauspäiväraha määräytyy työkyvyttömyyden alkamista edeltäneiden työtulojen perusteella siten kuin tässä luvussa säädetään.

7 §

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on 22,04 euroa arkipäivältä. Tätä rahamäärää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään.

7 §

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on 22,89 euroa arkipäivältä. Tätä rahamäärää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Päivärahan vähimmäismäärää koskeva rahamäärä vastaa sitä kansan-

HE 141/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

eläkeindeksinpistelukua jonka mukaan vuoden 2010 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

12 luku

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

1 §

Päivärahaetuuksien keskinäinen yhteensovitus

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti samalle ajalle muuta tämän lain mukaista päivärahaetuutta, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä muu etuus maksettua päivärahaa vastaavalta osalta.

4 §

Sairauspäivärahan suhde työeläkelakien mukaiseen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen

4 §

Sairauspäivärahan suhde työeläkelakien mukaiseen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen

Jos vakuutettu saa 1 momentin mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai sitä vastaavaa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat sairauspäivärahan määräämisen perusteena, sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä. Sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä tai muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä myöskään silloin, kun sairauspäivärahan määräämisen perusteena käytetään 11 luvun 4 §:n mukaisia työtuloja ja ne ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä oloajalta. Muutoin osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta.

Jos vakuutettu saa 1 momentin mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai sitä vastaavaa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen *tai sitä välittömästi edeltävään työkyvyttömyyseläkkeeseen* on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat sairauspäivärahan määräämisen perusteena, sairauspäivärahasta ei vähennetä osatyökyvyttömyyseläkettä tai muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä myöskään silloin, kun sairauspäivärahan määräämisen perusteena käytetään 11 luvun 4 §:n mukaisia työtuloja ja ne ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä *tai sitä edeltävällä täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä* oloajalta. Muutoin osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta.

HE 141/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Sairauspäivärahan suhde opintorahaan

Muutettaessa kuukausietuutena maksettavaa opintorahaa päiväetuudeksi kuukauteen katsotaan sisältyvän 25 päivää.

(kumotaan)

12 §

Muun etuuden vähentäminen sairauspäivärahasta ja erityishoitorahasta

Jos sairauspäivärahasta tai erityishoitorahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, päivärahasta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa.

13 luku

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2 §

2 §

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen edellä 1 §:ssä tarkoitettua työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen edellä 1 §:ssä tarkoitettua työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. *Vastaava oikeus on myös edellä tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukaisella kuntoutustuella tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisella määräaikaisella tapaturma-eläkkeellä ja jonka maatalousyrittäjän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus on päätetty työkyvyttömyyden johdosta. Tällaiseen yrittäjään ja muuhun omaa työtään tekevään sovelletaan silloin, mitä tässä luvussa yrittäjästä säädetään.*

HE 141/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle

Jos 2 §:ssä tarkoitetut yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän työterveyshuoltopalvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, Kansaneläkelaitos voi työnantajan suostumuksella sopia korvauksen suorittamisesta palvelujen tuottajalle 15 luvun 9 §:n 2 momentin mukaista suorakorvausmenettelyä käyttäen. Jos palvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, edellytyksenä on lisäksi, että kyseessä on terveyskeskusta ylläpitävän kunnan ostopalvelu.

10 §

Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle

Jos 2 §:ssä tarkoitetut yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän työterveyshuoltopalvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, Kansaneläkelaitos voi *yrittäjän tai muun omaa työtään suorittavan* suostumuksella sopia korvauksen suorittamisesta palvelujen tuottajalle 15 luvun 9 §:n 2 momentin mukaista suorakorvausmenettelyä käyttäen. Jos palvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, edellytyksenä on lisäksi, että kyseessä on terveyskeskusta ylläpitävän kunnan ostopalvelu.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Tämän lain 8 luvun 10 §:n 1 momenttia ja 11 luvun 5 a §:ää sovelletaan, jos työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Lain 8 luvun 13 §:n 2 momenttia sovelletaan osasairauspäivärahaan, kun vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Lain 13 luvun 2 §:ää sovelletaan yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän sellaisten työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen, jotka syntyvät 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

2.

Laki

maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 817/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §
Työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maatalousyrittäjää koskevasta työterveyshuoltolain 12 §:n mukaiseen työterveyshuoltoon kuuluvasta tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista. Korvauksesta vähennetään se määrä, joka korvataan sairausvakuutuslain (1224/2004) nojalla.

1 §
Sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjää koskevasta työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n mukaiseen työterveyshuoltoon kuuluvasta tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista. Korvauksesta vähennetään se määrä, joka korvataan sairausvakuutuslain nojalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

3.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 36 ja 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1143/2010, sekä *lisätään* 36 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

Kuntoutusrahaa vähentävät ansionmenetykskorvaukset ja ulkomailta maksettavan korvauksen vaikutus

Jos kuntoutusrahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, kuntoutusrahasta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa.

37 §

Osittain yhteensovitettavat tulot

Jos kuntoutuja saa ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti työtuloja, nämä tulot vähennetään samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta siltä osin kuin niiden määrä ylittää keskimäärin yhteensä 551 euroa kuukaudessa. Yhteensovi-

37 §

Osittain yhteensovitettavat tulot

Jos kuntoutuja saa ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti työtuloja, nämä tulot vähennetään samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta siltä osin kuin niiden määrä ylittää 32 §:n 3 momentin mukaisesti määräytyvän kuntoutusrahan

HE 141/2017 vp

Voimassa oleva laki

tusta tehtäessä tulot kohdistetaan lukukausittain ajalle, jolta kuntoutusrahaa myönnetään.

Ehdotus

määrän kerrottuna kahdellakymmenelläviidellä. Yhteensovitusta tehtäessä tulot kohdistetaan lukukausittain ajalle, jolta kuntoutusrahaa myönnetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Lain 36 §:n 3 momenttia sovelletaan, kun
kuntoutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2018
tai sen jälkeen.